

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه مجتهد امین

شهرستان اصفهان

تحقیق پایانی سطح دو(کارشناسی)

عنوان

بررسی تاریخچه مال اندوزی بین مسلمین و يهودیان

استاد راهنما

جناب آقای حسین کاظمی

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین آقای راعی

پژوهشگر

نرجس اخوان نیلچی

۹۳ بهار

تحمیدیہ

سپاس و ستایش بر کرامه نایسته خداوند است که فارسای الطاف و عنایت شر هستیم. و سلام
و درود بر تمام اولیاء حق و ائمه الطهار، مخصوصاً ولی عصر عجل الله تعالیٰ فرجه السریف که
جهانیاز با تمام وجود منتظر آمدنش هستند.

تَعْدِيم

اگر نیسته تَعْدِيم باشد، تَعْدِيم به

- پدر و فادر عزیزم، که چونش کوه استوارند.

- برادر شُیدم، که جانش خود را نثار اعطا لار السلام کرد.

- همسر با وفایم، که چونش پارس دلسوز همیشه همراهم بوده است.

- فرزندانم، که گلها را باغ زندگی هستند.

تَعْدِير و تَسْكُر

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ لِنَسَرِ (فِيزِ اَنْجَامِ الْعَلَمِ جَلْد٤، حَدِيْث١٩٦٦٥)

بر تردید انجام اینکار تحقیق جز در پرتو عنایات خاص حضرت فیصل نبوده و تمام تسلیم از اوست. با تقدیر و تسکر از همسر و فرزندانم که در این مردم با صبور همراهم بودند و باریم رسانند. و از زحمات استاد راهنمای آفارس کاظم و کلیه کسانی که مرا در تدوین این تحقیق پارس کردند، تسکر و قدردانش من کنم.

چکیده

علاقه شدید به دنیا، منشأ بسیاری از لغزش‌ها و انحرافات است، زیرا سبب غفلت انسان از هدف اصلی خود می‌شود؛ جاذبه‌های دنیا او را می‌فریبد، و برای رسیدن به مطلوب دنیوی اش به هر کاری هر چند خلاف دست می‌زند. از جلوه‌های بارز دنیا گرایی، مال‌اندوزی است. وقتی محبت مال به اوج خود رسید، تبدیل به مال پرستی می‌شود، مسئله‌ای که در طول تاریخ عامل بسیاری از لغزش‌ها و سقوط‌ها بوده است. گرایش به مادیات و حب دنیا، در طول فرون متمادی بر بنی اسرائیل غالب شدو سبب بسیاری از رذائل اخلاقی و اجتماعی شد. اصل اساسی برای یهود در تمام اعصار امور اقتصادی بوده، آنها حاضرند تمام ارزش‌ها را فدای آن کنند، و از هیچ کاری در این زمینه دریغ نمی‌کنند. با این که مال‌اندوزی در مورد مسلمانان به شدت یهودیان نیست، ولی باید از این خطر و عامل سقوط غفلت نکرد. مسلمانان در زمان پیامبر زندگی ایشان را سرلوحه خود قرار دادند، و در ساده زیستی به او اقتدا کردند. در دوران ابوبکر بیشتر تلاش‌ها برای سرکوبی شورش‌ها بود و تغییر محسوسی در وضعیت اقتصادی مردم پیدا نشد. اما پس از آن با آغاز فتوحات سیل گرایش به مادیگری و جمع مال و ثروت آغاز گشت. کم کم در سایه تبعیض‌ها، طبقه‌ای بسیار ثروتمند در جامعه اسلامی به وجود آمد، که در میان‌ها کسانی بودند که شاهد سفارش‌های پیامبر در مورد پرهیز از دنیا طلبی بودند. آنها که باید پاسدار ارزش‌های اخلاقی باشند، خود بی‌صبرانه به جمع آوری مال و ثروت پرداختند. علل و عوامل ایجاد کننده روحیه مال‌اندوزی در بین یهودیان، عدم توجه به معاد و زندگی اخروی و اندیشه برتر بودن یهود به دیگر اقوام است. این مسئله پیامدهای شومی را برای این قوم به همراه داشته است که از جمله آنها قساوت قلب، پیمان شکنی و تحریف گری دین می‌باشد. در میان مسلمین انحراف جاده رهبری از مسیر اصلی آن و تبدیل امامت به پادشاهی و فتوحات دوران خلفا سبب غفلت زدگی و تمایل به دنیا طلبی شد. عوامل مشترک در مال‌اندوزی میان یهودیان و مسلمانان، فراموش کردن معاد و روز رستاخیز و برتر دانستن قوم و نژاد بود، در مورد یهود، برتری آنها بر دیگر اقوام و در بین مسلمانان، برتری نژاد عرب بر عجم، فضیلت متقدمان بر متاخران و خلاصه جایگزین شدن ارزش‌های دیگر به جای تقوا و پروای الهی زمینه مال‌اندوزی را فراهم کرد. البته یهودیان بیشتر از مسلمانان در امور مادی و دنیوی فرو رفتند و از آخرت غافل شدند.

واژگان کلیدی : یهودیان، مسلمانان، مال‌اندوزی

فهرست منابع

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

۱. آغا، ماهر احمد، یهودیان فتنه گران تاریخ، محمدرضا میرزا جان، چاپ اول، تهران: قدر

۱۳۹۰ ولایت،

۲. ابن اثیر، عزالدین، تاریخ کامل، محمد حسین روحانی، جلد ۲، چاپ دوم، بی‌جا: اساطیر،

۱۳۷۴

۳. ابن سعد، محمد بن سعد، الطبقات، محمود مهدوی دامغانی، چاپ دوم، تهران: فرهنگ و

اندیشه، ۱۳۷۴

۵. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، جلد ۱۲، چاپ سوم، بیروت: دارصادر، ۱۴۱۴

۶. احمد العلی، صالح، دولت رسول خدا صلی الله علیه و آله، هادی انصاری، چاپ اول،

قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۱

۷. احمدی، محمد، پژوهه صهیونیت (مجموعه مقالات) کتاب دوم، چاپ دوم، تهران: مرکز

مطالعات فلسطین، ۱۳۸۹

۸. بندر ریگی، محمد، المنجد، محمد بندر ریگی، جلد دوم، چاپ اول، تهران: انتشارات

ایران، ۱۳۷۵

۹. بهشتی، محمدحسین، محیط پیدایش اسلام، چاپ اول، تهران: نشر بقעה، ۱۳۸۷

۱۰. پیشوایی، مهدی، تاریخ اسلام، چاپ هفتم، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۷

۱۱. جدیدبناب، علی، تحلیلی بر عملکرد یهود در عصر نبوی، چاپ دوم، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمة الله، ۱۳۸۵
۱۲. جعفری، یعقوب، مسلمانان در بستر تاریخ، چاپ چهارم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۱
۱۳. جعفریان، رسول، مقالات تاریخی، دفتر سوم، چاپ اول، قم: نشر الهادی، ۱۳۷۶
۱۴. _____، تاریخ سیاسی اسلام تا سال چهلم، جلد اول، چاپ اول، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۱
۱۵. _____ تاریخ سیاسی اسلام تا سال چهلم، جلد دوم، چاپ دوم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۹
۱۶. _____ تاریخ سیاسی اسلام تا سال چهلم، جلد ۳، چاپ اول، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۹
۱۷. حکیمی، محمد رضا، محمد حکیمی، علی حکیمی، الحیاء، جلد چهارم، احمد آرام، چاپ هشتم، قم: دلیل ما، ۱۳۸۶
۱۸. خاکپور، کیوان، حضرت محمد (صلی الله علیہ وآلہ وسلم) و قوم یهود، چاپ اول، تهران: نشر اشک، ۱۳۷۹
۱۹. خرمشاهی، بهاءالدین، دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی، جلد اول، چاپ اول، تهران: دوستان، ۱۳۷۷
۲۰. _____ دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی، جلد دوم، چاپ اول، تهران: دوستان، ۱۳۷۷
۲۱. دورانت، ویل، تاریخ تمدن، جلد اول، احمد آرام، چاپ چهارم، تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴

۲۲. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، چاپ اول، بیروت:

دارالعلم، ۱۴۱۲

۲۳. روحانی، سید سعید، تاریخ اسلام در آثار استاد مطهری، چاپ دوم، قم:معارف، ۱۳۸۰

۲۴. زیدان، جرجی، تاریخ تمدن اسلام، علی جواهر کلام، چاپ هشتم، تهران:امیر کبیر،

۱۳۷۳

۲۵. سبحانی، جعفر، فروغ ابدیت، چاپ بیست و هفتم، قم:دفتر تبلیغات، ۱۳۸۷

۲۶. ————— فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، چاپ دوازدهم، تهران:نشر مشعر،

۱۳۷۹

۲۷. ————— منشور جاوید، جلد ششم و هفتم، چاپ اول، قم: مؤسسه امام صادق

علیه السلام، ۱۳۷۵

۲۸. سید علوی، سید ابراهیم، سیره تحلیلی پیامبر اعظم، چاپ اول، تهران:امیر کبیر، ۱۳۸۸

۲۹. صادقی، مصطفی، پیامبر و یهود حجاز، چاپ اول، قم:بوستان کتاب، ۱۳۸۲

۳۰. طباره، عفیف عبدالفتاح، چهره یهود در قرآن، سید مهدی اللهی، چاپ اول، تهران:جهان

آراء، ۱۳۵۶

۳۱. ————— یهود از نظر قرآن، علی منتظمی، چاپ اول، بی‌جا:افست مروی،

۱۳۵۳

۳۲. طباطبایی، سید محمد حسین، تفسیر المیزان، ناصر مکارم شیرازی، چاپ پنجم،

تهران:دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۲

۳۳. طبری، محمد بن جریر، تاریخ طبری، جلد ۴، ابوالقاسم پاینده، چاپ چهارم،

بی‌جا:اساطیر، ۱۳۶۸

۳۴. عادل سبزواری، محمود، لغت نامه قرآن کریم، جلد پنجم، چاپ اول، تهران: نشر ثالث،

۱۳۸۷

۳۵. عاملی، سید جعفر مرتضی، سیرت جاودانه، محمد سپهری، جلد اول، چاپ پنجم،

تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، ۱۳۸۸

۳۶. قربانی، زین العابدین، علل پیشرفت اسلام و انحطاط مسلمین، چاپ دوم، بی‌جا: فرهنگ

اسلامی، ۱۳۶۵

۳۷. قرشی، سید علی اکبر، قاموس قرآن، چاپ ششم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۱

۳۸. کریمیان، احمد، یهود و صهیونیسم، چاپ اول، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۴

۳۹. الكلینی، ابی جعفر محمد، اصول کافی، جلد ۴، سید هاشم رسولی محلاتی، چاپ اول،

تهران: نشر فرهنگ اهل بیت، ۱۳۸۷

۴۰. کوئستان - ویرژیل - گیورگیو، محمد پیغمبری که از نو باید شناخت، ذبیح الله

منصوری، چاپ هشتم، تهران: مجله خواندنیها، ۱۳۵۲

۴۱. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمة، جلد دوازدهم، محمدرضا شیخی، چاپ

چهارم، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۳

۴۲. مسعودی، ابوالحسن، مروج الذهب، ابوالقاسم پاینده، چاپ اول، تهران: بنگاه ترجمه و

نشر کتاب، ۱۳۴۷

۴۳. مطلبی، ابوالحسن، سیره نبوی، چاپ اول، قم: کلیدر، ۱۳۸۰

۴۴. مکارم شیرازی، ناصر و همکاران، تفسیر نمونه، جلد اول، چاپ چهل و پنجم، تهران،

دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۲

۴۵. _____، تفسیر نمونه، جلد ۲۳، چاپ بیست و دوم، تهران: دارالکتب

الاسلامیه، ۱۳۸۲

٤٦. منتظرالقائم، اصغر، نقش قبایل یمنی در حمایت از اهل بیت (علیهم السلام)، جلد اول، چاپ اول، قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۰
٤٧. ————— تاریخ صدر اسلام، چاپ چهارم، اصفهان:دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۷
٤٨. ————— تاریخ امامت، چاپ اول، قم، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۴
٤٩. واقدی، محمد بن عمر، المغازی، جلد اول، محمود مهدوی دامغانی، چاپ دوم، بی‌جا:نشر دانشگاهی، ۱۳۶۹
٥٠. یعقوبی، احمد بن واضح، تاریخ یعقوبی، محمد ابراهیم آیتی، جلد ۲، چاپ پنجم، تهران:انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۶
٥١. گروه پژوهشی هنری حنیف، مجموعه سایه‌ها، کتاب اول، مسجدالاقدسی، چاپ اول، تهران: مؤسسه انتشاراتی، ۱۳۸۷